

De landinrichting op onze boerderij

auteur: Reinout Halbertsma

In de kille wintermaanden begin 2022 begon het allemaal met het bouwen en installeren van een brug. Met die brug was Herenboeren Duinstreek voor het eerst werkelijk zichtbaar in het landschap. De lente kwam en de boerderij begon ook daadwerkelijk te draaien. Groentegewassen en vee deden hun intrede en inmiddels is het eerste seizoen alweer bijna om. Naast de productie van voedsel zijn er werkzaamheden verricht voor de lange termijn. In deze nieuwsbrief wil ik met jullie delen welke stappen gezet zijn met betrekking tot het inrichten van de boerderij.

Zodra de vergunning van het waterschap binnen was, zijn we begonnen de vergunde werkzaamheden uit te voeren. Dit betrof werk dat ervoor zorgde dat overtollig water snel weg zou kunnen. De les uit 2021 was dat bij hevige regenval water onvoldoende afgevoerd werd. Dit betekende concreet het verwijderen van een aantal dammen en het vergroten van de duikers bij de overblijvende dammen. Tevens is de sloot tussen onze akkers en de Molensloot (onze afwateringsroute langs de Groeneweg) verbreed.

Met de grond die bij het verbreden van de sloot vrijkwam, is een verhoogd pad gecreëerd. Hierdoor kunnen we onze akkers jaarrond goed bereiken zonder dat we extra verharding aanbrengen in het landschap. Met het vernieuwen van de dam aan de Groeneweg en het plaatsen van toegangshekken werden onze landerijen herkenbaar.

Ook hebben we nieuwe dammen in de tussensloten op de noordelijke percelen aangelegd. Hierdoor zijn al onze percelen nu goed bereikbaar. Over deze dammen ontstaat een nieuw pad halverwege de akkers, waardoor de 300 meter lange stukken in tweeën worden gedeeld. Er ontstaan nu kortere rijen die beter aansluiten op onze teeltdoelen, namelijk geen monocultuur maar een grote variatie aan gewassen.

Lees hier verder voor het volledige verhaal over de landinrichting, inclusief de plattegronden.

De gewone herenboer. Wie is... nummer 86?

In deze column leer je 'gewone' Herenboeren kennen. Ik, Herenboer 208, alias Lisenka Varkamp, zal voor elke nieuwsbrief een andere Herenboer interviewen (althans, dat is het streven), zodat we ook de boeren leren kennen die geen 'publieke' functie hebben op de boerderij, die niet toevallig naast je staan te wieden of vóór je staan bij het ophalen. Ook als je zo'n Herenboer al wél kent, hoop ik je toch nog te verrassen met iets nieuws.

Deze maand nummer 86: Feiko van der Veen

Ik had Feiko meegemaakt tijdens mijn eerste vergadering bij Team Communicatie. Hij hield ons als voorzitter bij de les en zorgde ervoor dat alle punten goed doorgesproken werden, maar over de persoon Feiko kom je in zo'n vergadering niet veel te weten. De zaterdag erop, bij de overdracht van mijn vest, dat ik had laten liggen - zoals ik ook bij dit interview weer mijn jas liet liggen -, kwamen in sneltreinvaart allerlei interessante onderwerpen ter sprake. Ik had net het eerste interview met een gewone Herenboer geschreven en was vol van het leuke gesprek dat ik met Loes had gehad. Maar wil een leuk gesprek ook meteen zeggen dat het leuk is om erover te lezen? Als je je richt op wat ons Herenboeren bindt (ecologisch burgerschap) zou het voor ieder interessant moeten zijn. Of juist niet? Is juist het anders-zijn verrijkend? Hoe gewoon is eigenlijk 'de gewone Herenboer'?

We hadden het die zaterdag ook nog over kritische geluiden en dat daar dan weer kritisch op gereageerd werd. Moet dat kunnen? En wanneer wordt kritisch veroordelend? Hoe willen we met elkaar omgaan? De kritische geluiden gingen mede over of je 'waar voor je geld mocht verwachten'? En wat is dan de 'waar'? Feiko zei stellig dat we af moeten van de bekende manier waarop we 'waren' in geld uitdrukken.

In dat korte gesprekje kwamen zoveel interessante vragen naar boven dat ik Feiko voor een interview heb gevraagd.

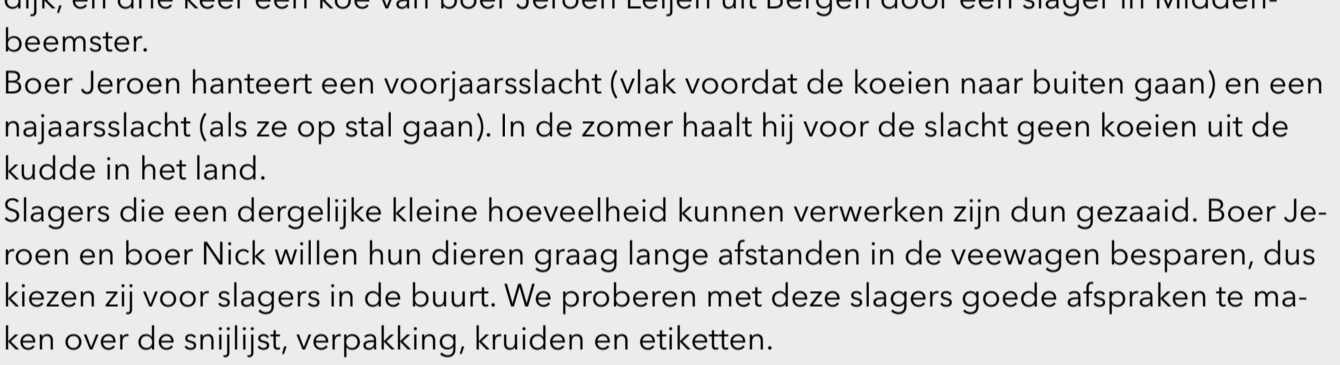
Lees het interview hier .

VARIA

• Ridderzuring? Liever kwijt dan rijk!

In november heeft een flinke groep vrijwilligers zuring gestoken. In weer en wind werden honderden planten met een groot en diep penwortelstelsel handmatig met de spade of zuringsteker verwijderd! Bekijk hier het prachtige filmverslag. Ook heel instructief voor wie wil het zuringstekken wil leren.

De foto's zijn van Petra Doets en Anneke Wienema, die ook filmde. Ellen van Schravendijk monteerde de film. **Kijk hier naar de film:**

• Van vee...

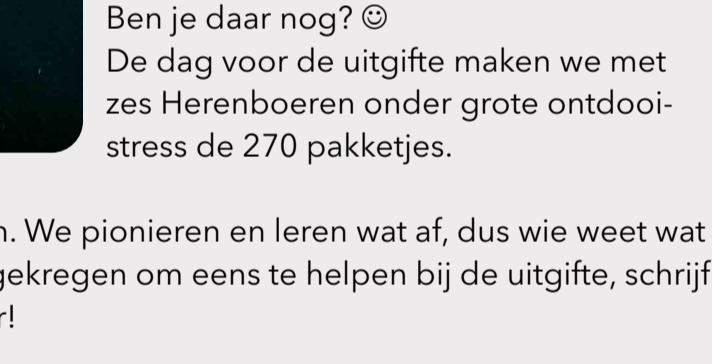
auteur: Hetty Houtenbos

Een oprispingetje voor wie al wat langer Herenboer is én een snelcursus voor de nieuwe leden: hoe zit het met de dieren op onze boerderij?

Kippen: We hebben nu 150 legkippen van het Franse ras Novogen. Er is in verband met de vogelgriep en de daarmee gepaard gaande ophok- of afschermplicht voor gekozen om het voorlopig even bij dit aantal te laten. Kippen zijn bosdieren, dus mogen ze in de toekomst lekker loslopen in de boomgaard.

Varkens: In februari 2023 komen de eerste acht biggen van een half jaar oud van de Tamworth Hoeve in Wervershoof. Na een half jaar komen er acht biggen bij en na weer een half jaar nog eens. Dan is de kudde compleet en zullen er twee keer per jaar acht varkens worden geslacht. In principe blijven de varkens het hele jaar op het land, waar ze hokken krijgen om te schuilen.

Koeien: Onze koeien kopen we als kalfjes van de Noorderhoeve in Schoorl. In het voorjaar zijn er twee gekomen en deze maand komen er drie bij. (Excuus aan de mensen die ze naar aanleiding van het bericht in de vorige nieuwsbrief tevergeefs in het hoge gras hebben gezocht!). De koeien zijn met twee jaar slachtrijp. De kudde-opbouw is dan zo, dat we er elk jaar drie hebben voor de slacht. Voor de koeien is ons land te nat om te overwinteren en omdat we ook graag de mest willen verzamelen, gaan ze in de wintermaanden in onze potstal op het erf van Theo Dekker aan de Groeneweg.

Nog meer vee? Geiten en alpaca's staan niet op de planning ©. Het is al voldoende uitdaging om de bovenstaande veestapel goed op de rit te krijgen. De leden van Team Dieren verzorgen dagelijks alle dieren en verzamelen de eieren. Mocht je willen meehelpten, stuur dan een mail naar duinstreek@herenboeren.nl.

... naar vlees

Hoe komen die tasje met dat heerlijke vlees tot stand? Lees hieronder over de weg van het land naar je bord.

Dit jaar zijn er twee keer Tamworth-varkens voor ons verwerkt door een slager in West-Graftdijk, en drie keer een koe van boer Jeroen Leijen uit Bergen door een slager in Middenbeemster.

Boer Jeroen slacht teert een voorjaarslacht (vlak voordat de koeien naar buiten gaan) en een najaarslacht (als ze op stal gaan). In de zomer haalt hij voor de slacht geen koeien uit de kudde in het land.

Slagers die een dergelijke kleine hoeveelheid kunnen verwerken zijn dun gezaaid. Boer Jeroen en boer Nick willen hun dieren graag lange afstanden in de veevanda besparen, dus kiezen zij voor slagers in de buurt. We proberen met deze slagers goede afspraken te maken over de snijlijst, verpakking, kruiden en etiketten.

Snijlijst

De manier waarop het rund of het varken wordt versneden heet de *snijlijst*. Om niet alles zelf te hoeven uitvinden hebben we in de keuken gekeken van Herenboerderijen-met-ervaring. (Een website: HB Duinstreek heeft 270 'vleesmonden', waarvan sinds kort 54 ongekruid.)

Het was lastig om een goede middenweg te vinden tussen twee uitersten: alle luxe, niet te verdelen stukken van de koe behouden (dus ook 500 pond rosbief en bavette) of alles door de gekaktstukken. Dat laatste was natuurlijk geen optie. Het werd uiteindelijk een zo eerlijk mogelijke verdeling in vier categorieën, van luxe naar 'gewoon'. De organen horen daar ook bij.

Alles wordt verpakt per 250 gram (of minder), wat handig is voor de verdeling én voor de kleinere huishouden. Het bewerken van vlees kost extra, vandaar dat er niet gekozen is voor vleeswaren of bijvoorbeeld rundervinken. Het zou anders erg prijzig worden. De hamburgers en worstjes bevatten een kruidenmengsel inclusief zout. Wél gekruid maar zonder of met minder zout is dus helaas geen optie.

Snelle levering

De meeste producten van het slachten leveren we: zo zit ongeveer na de oogst te ook het vlees wordt kort na het slachten uitgeleverd: er is niet ongelijk anderhalve week. Ook het vlees wordt niet bewaard op de boerderij, omdat dat onnodig veel stroom kost en iedereen thuis toch al de beschikking heeft over een koelkast of vriezer.

Het vlees komt ingevroren aan in een waterdichte, gesealde verpakking, zodat het makkelijk in water ontdooid kan worden.

Pakketten maken

Ik neem je even mee in het samenstellen van de pakketten, want dat is een klus op zich. Als we met twee leden van Team Distributie met de HB Duinstreek-bus het vlees hebben opgehaald, wordt de slager, worden alle verpakkingen geteld en gaat het op de boerderij in de vriezer. Per uitgifte zijn dat wel twee grote vrieskisten vol.

Een van onze leden maakt (serius hogere wiskunde!) in Excel en zeer handige verdeellijst waarin gekruid/ongekruid, de vier categorieën én de een-, twee-, drie-, vier- en vijfpersoons-huishoudens zijn verwerkt. Op die manier krijgt iedere mond iets uit elke categorie. Er rolt dan uit het Excel-document een pakketsamenstelling (A, B, C of D). Wij houden bij het uitleveren bij wie welk pakket heeft gekregen. Op deze manier heeft iedereen na vier uitgiftes alle producten minstens één keer gehad. Ben je daar nog? ☺

De dag voor de uitgifte maken we met zes Herenboeren onder grote ontduistress de 270 pakketjes.

Dit is hoe we het tot nu toe hebben gedaan. We pionieren en leren wat af, dus wie weet wat de toekomst brengt. Mocht je zin hebben gekregen om eens te helpen bij de uitgifte, schrijf je dan in voor een dienst in het inzetrooster!

Team Samen organiseert ...

• Woensdag 14 december: film

auteur: Jan Zwart

We nodigen jullie uit om op woensdag 14 december om 19.30 uur samen te kijken naar en in gesprek te gaan over de documentaire 'Het is een schone dag geweest' uit 1994. Het is een film waarin Jos de Putter zijn ouders volgt tijdens het laatste oogstjaar op hun boerderij in Zeeuws-Vlaanderen. Er is geen opvolger om de boerderij over te nemen en warm samen worden te oud om alles zelf bij te houden. We zien allerlei activiteiten die op de boerderij voor het laatst of bijna voor het laatst worden ondernomen door de boer en boerin en die waarschijnlijk al jarenlang zo zijn gedaan, zoals hooien, koeien melken en zaaien. We zien ook het moment waarop vader De Putter zijn koeien aan een handelaar verkoopt. Tijdens dit alles ondervraagt Jos de Putter zijn ouders over de toekomst van de boerderij en het bestaan van de boerderij in het bijzonder.

De documentaire is in 2007 opgenomen in de Canon van de Nederlandse Film. De commissie die de film selecteerde roemde de film om deze redenen: "De Putter creëerde een document van een veranderend Nederland. Een verdwijnende manier van leven dat plaatsvindt in een typisch Nederlands landschap, dat hij met veel totaalshots heeft vastgelegd en zo heeft bewaard voor latere generaties."

We leven nu bijna dertig jaar later en zijn samen dit jaar een boerderij begonnen vanuit de behoefte 'grip' te krijgen op wat we eten en de voedselketen te verkorten door producent en consument dichter bij elkaar te brengen. Dit met aandacht voor natuur, landschap en dierenwelzijn en met als dieperligend doel de uitputting van de aarde een halt toe te roepen en zo goede voorouders te zijn voor de kinderen van onze kinderen.

Na afloop van de film gaan we in gesprek over wat ons raakt in deze film aan de hand van een aantal vragen.

Graag tot 14 december, 19.30 uur bij The Bears. Schrijf je in via de Happ!

• Zaterdag 14 januari 2023: winterfeest!

auteur: Jacqueline Heeremans

Het begin van het nieuwe jaar willen we niet ongemerkt voorbij laten gaan. Daarom nodigen we je uit voor een winterfeest op 14 januari van 17 tot 19 uur. Tijdens een warm samenzijn toosten we op een nieuw, groeizaam jaar. Ook kun je genieten van een stamppotmaaltijd, uiteraard van aardappels en groenten van ons eigen land!

Inschrijven vóór 25 december via de agenda van de Happ is noodzakelijk. Dan weten we hoeveel stamppotjes we moeten bereiden.

Agenda

- Zaterdag 3 december: weekoogst + maandelijks koffiemoment
- Woensdag 7 december: ALV in Clubhuis VV Bergen Voetbal vereniging (schrijf je in via de Happ!)
- Woensdag 14 december: Filmavond 'Het is een schone dag geweest' (schrijf je in via de Happ!)
- Zaterdag 17 december: laatste weekoogst van 2022
- Zaterdag 7 januari: eerste weekoogst 2023 (+ rondleiding nieuwe leden)
- Zaterdag 14 januari: winterfeest met stamppot (schrijf je vóór 25 december in via de Happ!)

Route voor inschrijven via de Happ: op mobiele telefoon: ga naar de drie streepjes linksboven in je scherm en kies agenda. Klik op de activiteit en meld je aan. Op laptop, pc of tablet: kies agenda linksboven in je scherm. Klik op de activiteit en meld je aan.

Afstemming communicatiekanalen

auteur: Maurice van Oostrom

Gelukkig krijgen wij als Team Communicatie regelmatig positieve reacties op onze nieuwsbrieven. Daar zijn we uiteraard heel blij mee! We doen het met plezier en hebben inmiddels een werkwijze die plezierig werkt. Echter, er is veel meer te communiceren dan wat in de Nieuwsbrief past. Vandaar dat er ook mails versturen worden vanuit het bestuur en door Herenboeren Nederland. Daarnaast is er de HAPP en hebben we ook onze website... En ja, we krijgen ook terug dat het soms wel heel veel informatie is en niet alles even makkelijk is terug te vinden.

Hoewel we telkens druk bezig zijn met het maken van de volgende Nieuwsbrief, willen we ook werken aan het verbeteren van de informatievoorziening. Zo hebben we gemerkt dat onze werkwijze mensen de informatie over de verschillende groepen kunnen vinden. Deze wordt nu toegevoegd aan de HAPP en is binnenkort te vinden in het 'hamburgermenu' (de drie streepjes linksboven in de app). Ook het filmpje van het plaatsen van onze gigantische kas hebben we nog maar weinig mensen gezien. En wat we met de website willen bereiken, hebben we zelf ook nog heel helemaal helder...

Kortom, op het gebied van de communicatie is er nog genoeg werk aan de winkel. Mocht je suggesties hebben over hoe we de informatievoorziening kunnen verbeteren, dan horen we dat uiteraard heel graag. Mail ons dan via het onder aan de Nieuwsbrief vermelde e-mailadres.

't Landje van Klein

auteur: Anne-Barbara Lemmens

We gaan vanaf januari/februari weer elke maand wat doen op 't Landje van Klein, maar houden het even rustig voor de maanden nov en december, omdat dat al van die drukke maanden zijn. In deze Nieuwsbrief het eerste interview met een kinderboertje!

Wat is je naam? *Otte de Leeuw*

Hoe oud ben je? *7 jaar*

Wat vind je leuk om te doen? *Freerunnen is mijn hobby! En bij Herenboeren heb ik een keer geholpen bij het oogsten. Lenteui. Dat was heel erg leuk! Toen ging ik op zoek naar de grootste lenteuien en die moest ik dan uit de grond trekken! Dat waren er heel veel!*

Wat vind je het lekkerste wat je tot nu hebt gegeten van de oogst? *De worteltjes! Die waren heel erg lekker sappig!*

Wat wil je graag oogsten van 't landje van klein? *Aardbeien. Omdat ik die super lekker vind!*

Colofon Nieuwsbrief

Redactie: Feiko van der Veen & Lisenka Varkamp Techniek: Maurice van Oostrom

Eindredactie: Tineke van Noortwijk Vormgeving & fotografie: René Marc Blom

Reacties op deze Nieuwsbrief zijn welkom! feikovanderveen@xs4all.nl

De volgende volledige Nieuwsbrief verschijnt in januari.

